

*Бірюков Вадим Вікторович,
аспірант кафедри соціальної і гуманітарної політики ХарПІ НАДУ, м. Харків
ORCID 0000-0001-5221-4906*

УДК 351.504

doi 10.34213/db.20.01.15

ПРИРОДНО-РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПУБЛІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЙОГО ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА РОЗВИТКУ

Україна володіє потужним природно-ресурсним потенціалом для ведення та розвитку національного господарства, має різноманітну мінерально-сировинну базу для функціонування галузей промисловості, характеризується добрими природно-кліматичними умовами, що в сукупності створює можливості сприятливого інвестиційного клімату та позиціонування країни на світовому ринку, що дає можливість для розвитку сталого соціально-економічного розвитку України з урахуванням технологій ресурсозбереження і раціонального природокористування.

Соціально-економічний розвиток держави і суспільства повинен бути спрямований на створення системи стимулювання збереження та раціонального використання природного ресурсу з відновленням його природних властивостей. Вдосконалення нормативно-правової бази з чітким та зрозумілим розмежування повноважень на всіх рівнях державної влади (національному, регіональному, місцевому) дасть можливість забезпечити невиснажливе використання природних ресурсів та ефективного розвитку продуктивних сил.

Ключові слова: природно-ресурсний потенціал, раціональне природокористування, публічне регулювання, екологічний контроль, екологічна безпека.

Постановка проблеми. Правовою основою публічного управління у забезпеченні екологічної безпеки є Конституція України, Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища», інші закони України, а також укази Президента та нормативні документи Кабінету Міністрів України. Держава як гарант цього права створює і розвиває Єдину державну систему управління забезпеченням екологічної безпеки природно-ресурсного потенціалу.

Україна є однією з найбільших за територією, чисельністю населення та економічним потенціалом держав Європи й однією з найбільших держав світу. На території України зосереджені величезні природні багатства, втім відсутність концептуальних підходів до забезпечення як національної безпеки в цілому, так і екологічної безпеки зокрема негативно позначились на рівні використання, збереження та відтворення природних ресурсів, багатств нашої

країни. Реформування природоохоронної системи зумовлює необхідність пошуку шляхів вирішення соціально-ї економічнозначущих проблем щодо забезпечення екологічної безпеки в екологічній сфері та використанні природних ресурсів як однієї з умов виконання дій для забезпечення сталого розвитку країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Економічні та екологічні проблеми використання природних ресурсів досліджували у своїх працях українські науковці О. Бондар, М. Костриця, А. Мельник, Л. Мельник, А. Сердюк, М. Хвесик, С. Харічков. Долучаються до вивчення особливостей екологічної політики такі фахівці з державного управління, як А. Омаров, Н. Малиш та ін. Але питання публічного регулювання розвитку природного потенціалу України наразі розглянуто недостатньо.

Мета статті – здійснити оцінку природно-ресурсного потенціалу України та вивчення можливостей удосконалення механізмів публічного регулювання його збереження та розвитку.

Виклад основного матеріалу. Україна володіє потужним природно-ресурсним потенціалом для ведення та розвитку національного господарства, має різноманітну мінерально-сировинну базу для функціонування галузей промисловості, характеризується добрими природно-кліматичними умовами, що в сукупності створює можливості сприятливого інвестиційного клімату та позиціонування країни на світовому ринку, що дає можливість для сталого соціально-економічного розвитку України з урахуванням технологій ресурсозбереження і раціонального природокористування.

Глобальність та гострота нинішньої проблеми збереження природно-ресурсного потенціалу є одним із найважливіших чинників переходу суспільства до моделі сталого розвитку.

Основною характеристикою економічного зростання та соціальної стабільності держави виступає ефективне використання природно-ресурсного потенціалу, якими вона володіє. Адекватне ставлення суспільства до природи в цілому та більш відповідальний контроль держави за використанням

природного ресурсу, аналіз чинників, які гальмують соціально-економічний розвиток держави з публічного регулювання природно-ресурсного потенціалу надасть можливість забезпечення ресурсно-екологічної безпеки його збереження та розвитку.

Для аналізу та оцінки природно-ресурсного потенціалу як об'єкта дослідження, на нашу думку, необхідно зупинитися на тлумаченнях вітчизняних і зарубіжних учених-екологів. На сьогодні існує багато різних визначень і тлумачень таких понять, як «природно-ресурсний потенціал», «ресурси», «потенціал».

У науковій літературі під природно-ресурсним потенціалом розуміють сукупність природних ресурсів і природних умов, які знаходяться в певних географічних межах і забезпечують задоволення економічних, екологічних, соціальних, культурно-оздоровчих і естетичних потреб [3].

Так, Ю. Дмитревський одним із перших дав визначення ПРП як сукупності природних ресурсів території, доступної для використання за певного рівня розвитку техніки, технології та економічних відносин [2].

М. Реймерс визначає природно-ресурсний потенціал як здатність природних систем без збитку для себе віддавати людству необхідну продукцію або виконувати корисну роботу в рамках господарства певного історичного типу [5].

І. Бобух до складу природно-ресурсного потенціалу включає невідновні природні ресурси (мінерально-сировинні та паливні ресурси), відновні природні ресурси (земельні, водні, рекреаційні ресурси) та екологічну місткість довкілля, яка характеризує його здатність сприймати різноманітні антропогенні навантаження в певних масштабах без зміни якісних параметрів природної системи [1].

М. Ігнатенко та В. Руденко під природно-ресурсним потенціалом розуміють показник, який характеризує сукупність природних ресурсів та їх сукупну продуктивність [4].

Категорії «ресурси» і «потенціал» є універсальними, міждисциплінарними та багатоаспектними поняттями. Термін «ресурс» походить від французького *resource* – «допоміжний засіб», тобто запаси чогось, що можна використати в разі потреби.

Згідно з М. Реймерсом, ресурси – це «будь-які джерела і передумови отримання необхідних людям матеріальних і духовних благ, які можна реалізувати за наявних технологій і соціально-економічних відносин (матеріальні, трудові, зокрема інтелектуальні, природні); запаси, джерела засобів; засіб, до якого звертаються у разі необхідності» [5].

На нашу думку, найбільш точним трактуванням поняття природно-ресурсного потенціалу є таке: це сукупність природних ресурсів, які використовуються у сформованих умовах господарювання для економічного розвитку держави з урахуванням тенденцій науково-технічного прогресу та здатність природних систем без шкоди для себе надавати необхідну кількість і якість природних ресурсів для задоволення потреб суспільства в можливості забезпечувати відтворення природного стану, який постійно порушується.

Природно-ресурсний потенціал є багатокомпонентним. Сучасні дослідники виділяють такі його складові: мінеральні, земельні, водні, лісові, фауністичні (мисливсько-рибальські), природно-рекреаційні ресурси.

Мінеральні ресурси становлять дуже велику групу природних речовин мінерального походження, що використовуються для добування енергії, різних матеріалів через їх вилучення та перероблення в різних галузях господарства.

Залежно від особливостей складу й характеру використання в господарстві корисні копалини поділяють на такі групи: 1) горючі, або енергетичні (вугілля, горючі сланці, нафта, природний газ, торф); 2) рудні, або металеві (руди чорних, кольорових, рідкісних, благородних і радіоактивних металів); 3) нерудні, або неметалеві будівельні матеріали (природне будівельне каміння, цементна сировина, будівельні глини); індустріальна мінеральна сировина (слюда, азбест, графіт, корунд, магнезит, скляні піски); хімічна мінеральна сировина (різні солі, сірка, селітра); сировина для вироблення мінеральних добрив (калійні солі,

фосфорит, апатити); коштовне й напівкоштовне каміння (алмаз, сапфір, рубін, смарагд, топаз, аметист, малахіт, яшма та ін.).

Земельні ресурси – це землі, що використовуються або можуть бути використані в різних галузях господарства. За цільовим призначенням земельний фонд поділяється на окремі категорії: землі сільськогосподарських підприємств; землі лісового фонду; землі населених пунктів; землі промисловості, транспорту, зв'язку, оборони та іншого призначення; землі природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення. Адже вітчизняні чорноземи складають більше 20 % світових земельних ресурсів.

Потенціал водних ресурсів країни формується за рахунок: поверхневих і підземних вод, що використовуються або можуть використовуватись у господарській діяльності (заноси рік; підземні води; опріснені води морів).

Водні ресурси України становлять 209,8 км³, причому формуються в її межах лише 25 %, решта – надходить із Російської Федерації, Білорусі, Румунії. Об'єм підземних вод – 7 км³, а в господарстві використовується 1 млрд м³ морської води.

Для забезпечення населення, промисловості, сільськогосподарського виробництва достатньою кількістю води людству доводиться втручатися в її природний обіг – споруджувати великі греблі на річках для регулювання їхнього гідрологічного режиму й накопичення водних ресурсів (збільшуючи при цьому випаровування), через канали й водогони перерозподіляти між басейнами річковий стік тощо, створювати цілі комплекси очисних споруд.

Рівень забезпеченості більшої частини України водними ресурсами є недостатнім, найзручнішими для використання є водні ресурси річок, озер і підземних джерел. Річки дають людям питну, технологічну воду, а також гідравлічну енергію. Природні води суходолу важливі також як шляхи, місця риболовства та компоненти рекреаційних систем.

Лісові ресурси відіграють важливу роль як у збереженні навколишнього середовища, так і в господарській діяльності людей. У свій час ліси були єдиним відомим людині видом палива. Зараз основним господарським призначенням

лісів є сировинне забезпечення промисловості, де головним продуктом користування є деревина, тобто промислова сировина для деревообробної, целюлозно-паперової, лісохімічної промисловості. Помітну частину потенціалу лісових ресурсів становлять недеревні ресурси лісу – технічна сировина, лікарська (для фармацевтики), кормова база тваринництва, продукти харчування.

Лісом покрито в середньому 15,6 % території України, у т. ч. на заході й півночі – 30-40 %, у Карпатах – понад 40 %, на Поліссі – 25,7 %, у Криму – 10 %, у степових зонах – 4 %. Високопродуктивний деревостан мають 75 % лісових площ. Загальні запаси деревної маси у лісах України становлять 17736,0 млн м³. Середній запас деревини на 1 га вкритих лісом земель сягає 185 м³, у т. ч. запас деревини на 1 га стиглих і перестійних деревостанів – 237 м³, середній приріст на 1 га вкритих лісовою рослинністю земель – 3,8 м³/рік.

Лісосировинна база України практично виснажена. У структурі деревостанів молодняки і середньовікові ліси становлять 76,1 %, що є наслідком надмірних вирубок у минулому і не контрольованості їх нині. Як результат – частка пристигаючих цінних дубових, букових і соснових лісів у віковій структурі лісового фонду становить нині 7-8 %, а за встановлених лісогосподарських норм тільки 20 %.

У структурі природно-ресурсного потенціалу України особливе місце займають фауністичні ресурси. Окрім великої цінності фауни, як невід’ємної складової природного середовища території, вона відіграє важливу роль в екологічній системі. Досить помітне значення фауна має і з економічної точки зору. Основними фауністичними ресурсами, які мають господарське значення, є мисливські, рибні та медоносні ресурси бджільництва. У структурі фауністичних ресурсів України переважають медоносні ресурси. У Південному районі порівняно високою є забезпеченість рибними ресурсами. Мисливські ресурси країни зосереджені в основному на заповідних охоронних територіях. У користуванні фауністичними ресурсами все більшого значення набувають їх охорона та відтворення. Відзначаються багатством і різноманіттям фауни Полісся, Карпати, Південний економічний район тощо. Потенціал

фауністичних ресурсів є найбільшим у південних територіях України за рахунок помітної кількості медоносних ресурсів та рибальських ресурсів річок, лиманів Чорного й Азовського морів.

Природно-рекреаційні ресурси становлять собою особливий вид ресурсів, а саме гармонійне просторове поєднання земельних, водних, кліматичних, культурно-ландшафтних і гідромінеральних ресурсів, яке забезпечує в комплексі відновлення й розвиток життєвих сил людини, витрачених у процесі трудової діяльності, що необхідно для регенерації здоров'я й підтримки працездатності населення, а також для культурно-освітньої діяльності. До рекреаційних ресурсів відносять об'єкти і явища природного походження для відпочинку й туризму.

Наведений матеріал засвідчує, що Україна має унікальний та багатокomпонентний природно-ресурсний потенціал. Але поки ще на стадії формування знаходиться система публічного регулювання цієї важливої, з точки зору екологічної безпеки, сфери суспільного життя.

Перш за все відмітимо, що інтеграція України в європейський простір буде можливою тільки за умови розробки нової, чіткої й обґрунтованої концепції щодо раціонального використання природних ресурсів, підвищення рівня екологічної безпеки природокористування з урахуванням взаємозалежності «життєво важливих інтересів» усіх сфер життя суспільства: матеріально-виробничої, політичної, соціальної та духовно-культурної. Таким чином, необхідно шукати шляхи до подолання існуючих проблем, які ґрунтуються на спроможності та готовності державних органів вирішувати такі завдання. До першочергових кроків у означеному напрямку формування та реалізації державної політики віднесемо наступні:

- удосконалення нормативно-правової бази, що регулює раціональне природокористування.
- формування системи залучення громадськості до здійснення контролю у сфері екологічної безпеки.
- створення сучасного механізму державного регулювання діяльності суб'єктів економіко-господарських відносин.

Раціональне використання природних ресурсів реалізується на законах і нормативно-правових актах і залежить від багатьох чинників, у тому числі й від відповідальності суб'єктів господарювання у сфері природокористування в частині вимог природоохоронного законодавства.

Як зазначено в Законі України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року», метою є стабілізація і поліпшення стану навколишнього природного середовища України шляхом інтеграції екологічної політики до соціально-економічного розвитку України для гарантування екологічно безпечного природного середовища для життя і здоров'я населення, впровадження екологічно збалансованої системи природокористування та збереження природних екосистем [6].

Основними законодавчими актами, що регулюють правовідносини у сфері природокористування, є Закон України «Про охорону навколишнього середовища», кодекси України Водний, Лісовий, Земельний, про надра та інші акти нормативно-правового забезпечення. Всі ці нормативні акти визначають раціональне використання різноманітних природних ресурсів, збереження та відтворення, засади та рамки діяльності суб'єктів господарювання.

Також слід звернути увагу на те, що важливими є певні зміни в системі природоохоронної діяльності, а саме створення на базі Міністерства екології та природних ресурсів нового Міністерства енергетики та захисту довкілля, яке поєднало в собі функції дозвільної системи і функції контролю за додержанням вимог щодо природоохоронного законодавства. З огляду на актуальність проблеми охорони довкілля для України, здійснювались спроби законодавчо врегулювати основні засади забезпечення екологічної безпеки шляхом прийняття Закону України «Про державну природоохоронну службу» та анонсування проекту Закону України «Про державний екологічний контроль» за дотриманням природоохоронного законодавства всіма учасниками у сфері господарської діяльності, органами влади та фізичними особами. На жаль, ці законодавчі ініціативи підтримки наразі не знайшли.

Враховуючи вищезазначене, слід наголосити, що певною недоречністю і гальмом у боротьбі за збереження та раціональне використання природних ресурсів є поєднання контрольних та дозвільних функцій в одному міністерстві. Це може призвести, на наш погляд до зловживань, як на національному, регіональному, так і на місцевих рівнях.

В Україні ще й досі широко практикується дублювання функцій контролюючими органами на всіх рівнях державної влади. В абз. 9 ст. 3 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» від 05.04.2007 р. зазначено про неприпустимість дублювання повноважень органів державного нагляду (контролю) та здійснення заходів державного нагляду (контролю) різними органами державного нагляду (контролю) з одного й того самого питання [7].

Тому актуальною видається розробка нової редакції Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України». Однією з інновацій такого документа, на наш погляд, має стати впровадження механізму чіткого розподілення функцій дозвільної системи на використання природно-ресурсного потенціалу території та функцій контролю за використанням і збереженням природного потенціалу на національному та регіональному рівнях.

Також існує потреба у прийнятті нормативно-правового акта, який би визначав повноваження і відповідальність спеціально уповноваженого органу з контролю за раціональним використанням природних ресурсів, що надасть можливість не тільки врегулювати дублювання повноважень органів державного нагляду, а й уникнути зловживань у цій сфері.

Система екологічного моніторингу, як важлива складова система державного управління у сфері природокористування, екології та формування державної політики сталого розвитку, потребує принципового удосконалення.

Стан державної системи моніторингу докілья за її структурою, рівнем організації, можливостями вимірювання якісних та кількісних параметрів стану навколишнього середовища, способом передачі та агрегації даних не відповідає завданням, що поставлені перед нею, і сучасним вимогам.

Не менш актуальним видається і формування системи залучення громадськості до здійснення контролю у сфері екологічної безпеки. Рух України у напрямку Європейської моделі розвитку передбачає зміну формату спілкування держави і громадського суспільства, основою якого має стати формування ефективної та результативної системи залучення громадськості у забезпечення екологічної безпеки.

Інститут громадського суспільства є дієвим інструментом у подоланні корупції у сфері природоохоронної діяльності. Недоліком практичної реалізації закріпленого в законодавстві громадського екологічного контролю у сфері охорони навколишнього природного середовища та раціонального використання природних ресурсів є розрив між правовою нормою та її виконанням. Суб'єкти відносин громадського екологічного контролю не завжди мають можливість реалізовувати права, гарантовані їм законодавством.

Головною метою Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016–2020 роки (затверджена Указом Президента України від 26.02.2016 р. № 66/2016) є налагодження ефективної взаємодії громадськості з органами державної влади, органами місцевого самоврядування на засадах партнерства і задоволення суспільних інтересів з використанням різноманітних форм демократії, участі громадської ініціативи та самоорганізації населення [9].

Враховуючи досвід європейських країн, слід звернути увагу на високу активність суспільства щодо охорони довкілля шляхом залучення до природоохоронної діяльності громадських організацій та громадян на національному, регіональному та місцевих рівнях. Такий підхід має рацію, адже це дасть можливість зростання рівня сприйняття й підтримки суспільством державної екологічної політики у сфері забезпечення національної безпеки, забезпечення дієвого громадського контролю за її реалізацією, підвищуватиме ефективність відповідного законодавства.

Потребує вдосконалення і механізм державного регулювання діяльності суб'єктів економіко-господарських відносин. Під системою державного

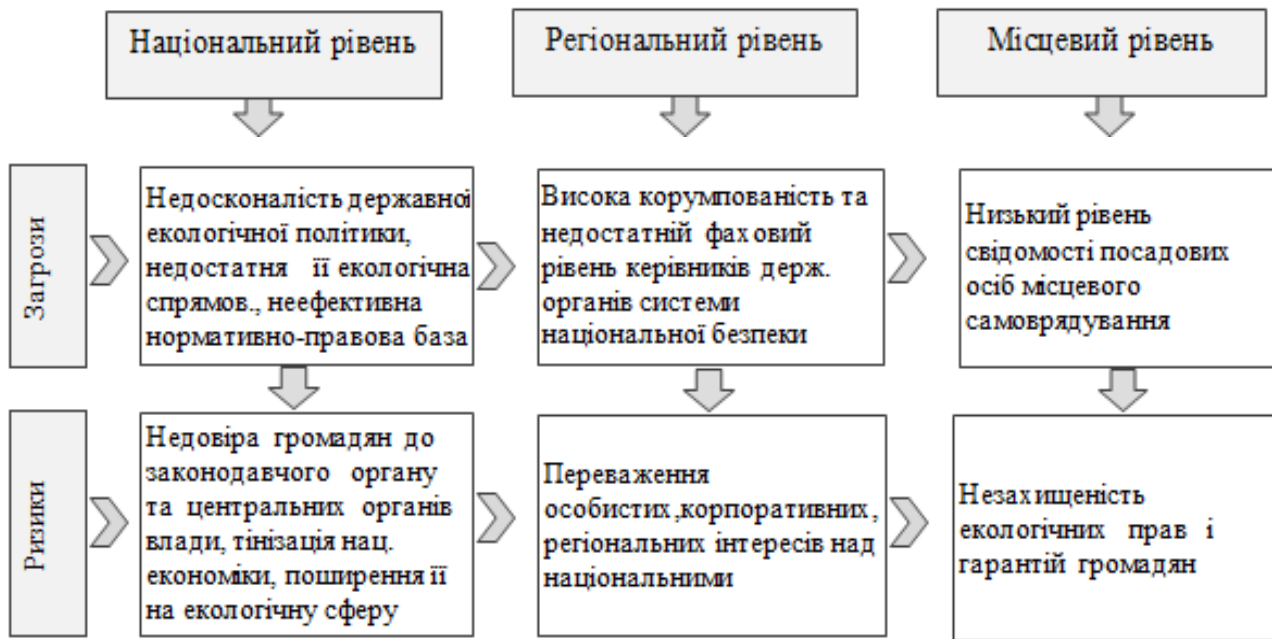
регулювання економіко-господарських відносин у сфері раціонального природокористування розуміють сукупність правових, економічних, соціальних, технічних, гуманітарних заходів, спрямованих на підтримку екологічної рівноваги між її екосистемами та антропогенними й природними навантаженнями. Для реалізації поставлених цілей та з метою покращення раціонального використання природних ресурсів необхідно запровадити чіткий та зрозумілий механізм взаємоузгоджених дій між суб'єктами та об'єктами управління у сфері природокористування на всіх рівнях (див. табл. 1).

Таблиця 1. Основні напрямки забезпечення раціонального використання ПРП України

*Розроблено автором.

Загрози та ризики на національному, регіональному та місцевому рівнях під час економіко-господарських відносин наведено в табл. 2.

**Розроблено автором.*

Основним пріоритетом сучасної екологічної політики в забезпеченні екологічної безпеки має стати перехід на міжнародні нормативи і стандарти та економічної оцінки природно-ресурсного потенціалу, що дозволило б сформуванню сучасний механізм державного регулювання суб'єктів економіко-господарських відносин.

У Проекті «Стратегія сталого розвитку України – 2030» (2017 р.) запропоновано ідею щодо раціонального природокористування і ресурсозбереження, а саме прагнення до моделі збалансованого споживання та виробництва: забезпечити повне та всеохоплююче впровадження систем обліку і регулювання споживання води, тепла та енергоресурсів; до 2025 р. запровадити використання екологічних рахунків у системі статистичного обліку країни; до 2030 р. досягти збалансованого управління природними ресурсами та їх ефективного використання і знизити ресурсоємність ВВП на 40 % [8].

Таким чином, потреба цілеспрямованого й ефективного розв'язання проблем, які накопичились у сфері екологічної безпеки та раціонального природокористування, зумовлена як внутрішніми чинниками надмірне

забруднення довкілля, нераціональне природокористування), так і зовнішніми чинниками щодо вимог міжнародного співтовариства, оскільки стратегічною метою України є європейський вектор розвитку.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Аналіз наукової літератури засвідчив, що Україна досить багата на природні ресурси. Державна політика у сфері використання природних ресурсів є складною сукупністю різних методів впливу щодо можливості задоволення громадян їхніх конституційних прав у забезпеченні екологічної безпеки. Перспективним в умовах реформування природоохоронної системи стає реалізація державної екологічної політики в розв'язанні проблеми збереження довкілля та раціонального використання природно-ресурсного потенціалу. Соціально-економічний розвиток держави і суспільства повинен бути спрямований на створення системи стимулювання збереження та раціонального використання природного ресурсу з відновленням його природних властивостей. Вдосконалення нормативно-правової бази з чітким та зрозумілим розмежування повноважень на всіх рівнях державної влади (національному, регіональному, місцевому) дасть можливість забезпечити невиснажливе використання природних ресурсів та ефективного розвитку продуктивних сил.

Список використаних джерел

1. Бобух І. М. Пропозиції та перспективи формування національного багатства України : монографія / НАН України; Інститут економіки та прогнозування. Київ, 2010. 372 с.
2. Дмитриевский Ю. Д. Природный потенциал и его количественная оценка. Москва : Наука, 1968. С. 136–147.
3. Дорогунцов С. І. Екосередовище і сучасність. Т. 1. Природне середовище у сучасному вимірі / С. І. Дорогунцов, М. А. Хвесик, Л. М. Горбач, П. П. Пастушенко. Київ : Кондор, 2006. 424 с.
4. Ігнатенко Н. Г., Руденко В. П. Природно-ресурсний потенціал: географічний аналіз та синтез. Львів : Вища школа, 1986. 164 с.
5. Реймерс Н. Ф. Природопользование : словарь-справочник. Москва : Мысль, 1990. 639 с.
6. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року : Закон України від 21.12.2010 р. № 2878-VI. Дата оновлення: 01.01.2020, підстава 2697-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2818-17> (дата звернення: 17.03.2020).
7. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності : Закон України від 05.04.2007 р. № 877-V. Дата оновлення: 13.08.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text> (дата звернення: 17.03.2020).

8. Стратегія сталого розвитку України – 2030» Проект-2017. URL: https://www.undp.org/content/dam/ukraine/docs/SDGreports/UNDP_Strategy_v06-optimized.pdf (дата звернення: 17.03.2020).

9. Про сприяння розвитку громадського суспільства в Україні : Указ Президента України від 26.02. 2016 р. № 68/2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/68/2016> (дата звернення: 17.03.2020).

References

1. Bobukh, I.M. (2010). Propozytzii ta perspektyvy formuvannia natsionalnoho bahatstva Ukrainy. Kyiv [in Ukrainian].

2. Dmitrievskiy, Yu.D. (1968). Prirodnyiy potentsial i ego kolichestvennaya otsenka. Moscow: Nauka [in Russian].

3. Dorohuntsov, S.I., Khvesyk, M.A., Horbach, L.M., Pastushenko, P.P. (2006). Ekoseredovyshe i suchasnist. Vol. 1. Pryrodne seredovyshe u suchasnomu vymiri. Kyiv: Kondor [in Ukrainian].

4. Ihnatenko, N.H., Rudenko, V.P. (1986). Pryrodno-resursnyi potentsial: heohrafichniy analiz ta syntez. Lviv: Vyshcha shkola [in Ukrainian].

5. Reymers, N.F. (1990). Prirodopolzovanie: slovar-spravochnik. Moscow: Myisl [in Russian].

6. Pro Osnovni zasady (strategiiu) derzhavnoi ekolohichnoi polityky Ukrainy na period do 2020 roku: Zakon Ukrainy vid 21.12.2010 r. No. 2878-VI. (2010). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2818-17>.

7. Pro osnovni zasady derzhavnoho nahliadu (kontroliu) u sferi hospodarskoi diialnosti: Zakon Ukrainy vid 05.04.2007 r. No. 877-V. (2007). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text>.

8. Stratehiia staloho rozvytku Ukrainy – 2030. Proekt-2017. (2007). URL: https://www.undp.org/content/dam/ukraine/docs/SDGreports/UNDP_Strategy_v06-optimized.pdf [in Ukrainian].

9. Pro sprianniia rozvytku hromadskoho suspilstva v Ukraini: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 26.02.2016 r. No. 68/2016. (2016). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/68/2016>.

Biryukov V. V.,

*PhD Student of Social and Humanitarian Policy Department, KRI NAPA, Kharkiv
ORCID 0000-0001-5221-4906*

Natural resource potential of Ukraine and features of public regulation of its conservation and development

Ukraine has a strong natural resource potential to manage and develop the national economy, a diverse mineral resource base for the functioning of industrial sectors. It is also characterized by good natural and climatic conditions, which together create opportunities for a favorable investment climate and positioning the country on the world market for the sustainable socio-economic development of Ukraine, considering resource conservation technologies and rational use of nature.

The main characteristic of economic growth and social stability of the state is the effective use of the natural resource potential, which it possesses. Adequate attitudes of the society towards nature as a whole and effective state control over the use of natural resources, analysis of factors that hinder the socio-economic development of the state, regarding the public regulation of natural resource potential will allow ensuring the resource and ecological security of its conservation and development.

Thus, the need for a purposeful and effective solution to the problems that have arisen in the field of environmental security and sustainable use is caused by both internal factors (excessive environmental pollution, unsustainable environmental management) and external factors regarding

the requirements of the international community, since Ukraine's strategic goal is European vector of development.

It is becoming promising in the context of the reform of the environmental protection system to implement state environmental policy into solving the problem of environmental protection and rational use of natural resource potential. Socio-economic development of the state and society should be aimed at creating a system to stimulate the conservation and rational use of natural resources with the restoration of its natural properties. Improving the legal framework with a detailed and clear division of powers at all levels of state power (national, regional, local) will allow to ensure the sustainable use of natural resources and the effective development of productive forces.

Keywords: natural resource potential, rational use of nature, public regulation, environmental control, environmental safety.

Надійшла до редколегії 27.05.2020 р.

